

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Осадчої Катерини Петрівни на дисертаційне дослідження
Шаравари Володимира Володимировича на тему: «Формування тактично-
стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних
технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти», що
подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Зростання обсягів ІТ-проектів та їх складність вимагають від ІТ-фахівців знань у галузі стратегічного планування та управління проектами, ресурсами, інфраструктурою, щоб ефективно розробляти і впроваджувати нові технологічні рішення. ІТ-галузь є однією з найконкурентніших, і для успіху в ній ІТ-фахівцям необхідні не лише технічні, а й стратегічні знання та уміння. ІТ-технології впливають на всі аспекти суспільства, включаючи економіку, політику, освіту і культуру. Тому ІТ-фахівці, що володітимуть тактично-стратегічною компетентністю зможуть бути ефективними учасниками формування технологічних та суспільних трансформацій.

Нині ІТ-галузь та ІТ-освіта України стоять перед великими викликами, що спричинені повномасштабною війною в країні. В умовах війни формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх ІТ-фахівців набуває нового значення і стає важливим, оскільки це дозволить успішно реалізовувати різноманітні заходи із стратегічного планування та проектної роботи в умовах невизначеності. Зважаючи на все вищезазначене, дисертаційне дослідження Шаравари Володимира Володимировича, є **актуальним та своєчасним.**

Дисертація складається з анотацій, вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (312 найменувань, із них 34 іноземною мовою), 10 додатків. Дисертація містить 36 таблиць, 18 рисунків.

Загальний обсяг дисертації – 334 сторінки, з них основного тексту – 207 сторінок.

Анотація оптимально відображає зміст дослідницької роботи. Структура роботи є послідовною, відповідає поставленим завданням та цілям, що дає змогу вдало продемонструвати дисертанту результати проведеного дослідження. Основний зміст дисертаційної роботи розкриває творчий підхід, критичне мислення Шаравари Володимира Володимировича та ґрунтується на обізнаності у сфері інформаційних технологій, дослідницькому вмінні здобувача послідовно та логічно викласти результати власного наукового дослідження.

Аналізуючи **наукову новизну** проведеного дослідження, слід зазначити, що дисертантом *уперше* науково обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено модель педагогічної системи формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти, що містить мету, підходи (системний, компетентнісний, особистісно зорієнтований, студентоцентризований, міждисциплінарний, середовищний, інформаційний, комунікативно-діяльнісний), принципи (системності, послідовності та наступності, проєкції, прогностичності мети, інтегративності, індивідуалізації та технологізації навчання, інтерактивності, креативності, професійної спрямованості навчання, повноти та оптимізації, діагностичності та ефективності), етапи (мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, оцінно-рефлексивний), засоби (діагностичні психолого-педагогічні методики, навчально-методичні матеріали, цифрові ресурси та сервіси), форми (лекція, практичне, індивідуальне заняття, позааудиторні заходи (кіноклуб, фестиваль ідей, науково-дослідна робота студентів, екскурсії, науково-освітній центр з інформаційних технологій) та методи (когнітивні, креативні, організаційно-діяльнісні); *уточнено* понятійно-категоріальний апарат («тактично-стратегічна компетентність фахівця галузі інформаційних технологій», «формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців галузі інформаційних технологій», «педагогічна система формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних

технологій»); структуру тактично-стратегічної компетентності, що включає компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, творчий та рефлексивний), критерії (мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, технологічний, креативний та оцінно-рефлексивний) та рівні (високий, середній, низький). Слід зазначити, що у дисертації *набули подальшого розвитку* моделі освітнього середовища ЗВО в умовах змішаного навчання (ротаційна, гнучка модель змішаного навчання, самостійне змішування, віртуальне середовище), умови та особливості його реалізації.

Важливим внеском дисертаційної роботи Шаравари Володимира Володимировича у практику професійної освіти є **практичне значення** одержаних результатів, що полягає в їх достатній готовності до впровадження в освітній процес ЗВО, що здійснюють професійну підготовку фахівців у галузі інформаційних технологій. Дисертантом також збагачено зміст навчальних дисциплін «Іноземна мова», «Основи дискретної математики», «Архітектура комп'ютерів та операційні системи», «Програмування додатків та WEB-застосувань», «Методи розробки та аналізу алгоритмів», «Системи підтримки прийняття рішень», «Комп'ютерна графіка», «Нечітка математика: основи теорії, застосування», «Кібербезпека» інформацією, що спрямована на опанування майбутніми ІТ фахівцями системи знань про сутність тактично-стратегічної діяльності, набуття ними вмій і навичок щодо її практичної реалізації. Крім того, Володимиром Володимировичем розроблено дисципліну за вибором «Тактично-стратегічна діяльність в галузі інформаційних технологій», дібрано та адаптовано діагностичні матеріали для визначення рівня сформованості тактично-стратегічної компетентності студентів та розроблено програму позааудиторної діяльності студентів.

Акцентуємо увагу на позитивних аспектах дисертаційного дослідження, що визначають його наукову та практичну цінність.

Висвітливши процес формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій як сучасну наукову проблему, автор аргументовано сформулював та подав сутність і структуру

тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців галузі інформаційних технологій. У результаті здійсненого теоретичного аналізу наукових підходів до характеристики тактичної та стратегічної компетентностей було визначено базові поняття дослідження «тактично-стратегічна компетентність фахівця» та «тактично-стратегічна компетентність фахівця галузі інформаційних технологій». Аналіз реального стану сформованості тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців інформаційних технологій дав можливість автору представити критерії тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців ІТ (мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, технологічний, творчий та оцінно-рефлексивний) та їхні показники та рівні, зафіксувати вагоме непорозуміння та недооцінку вагомості тактично-стратегічної компетентності для реалізації діяльності в галузі ІТ, виділити чинники впливу на формування тактично-стратегічної компетентності студентів, розробити реальну модель сформованості тактично-стратегічної компетентності майбутніх бакалаврів інформаційних технологій. Таким чином, у дисертації було визначено теоретико-методичні засади проблеми формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти.

Автор вдало здійснив наукове обґрунтування та практичне розроблення педагогічної системи формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ в умовах освітнього середовища вищої освіти. Зокрема, Шараварою Володимиром Володимировичем обґрунтовано концепцію дослідження, основними положеннями якої є, по-перше, те, що сама логіка інформаційно-технічного розвитку суспільства призвела до принципово нового осмислення проблем професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій і тому серед вагомих компетентностей ІТ фахівців виділено тактично-стратегічну; по-друге, те, що тактично-стратегічна компетентність майбутніх фахівців у галузі ІТ містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний, творчий та рефлексивний компоненти; по-третє, те, що для успішного системного формування тактично-стратегічної

компетентності студентів варто робити акцент на використанні відповідної педагогічної системи в умовах освітнього середовища, що забезпечує оптимальні параметри освітньої діяльності певного освітнього суб'єкта; по-четверте, те, що вагоме значення для покращення формування тактично-стратегічної компетентності студентів має урахування необхідності формування цієї компетентності в університетському освітньому середовищі, розроблення педагогічного інструментарію у вигляді відповідної педагогічної системи, підвищення мотивації студентів до формування тактично-стратегічної компетентності.

Важливим практичним внеском дисертації є результати впровадження педагогічної системи формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти. У межах кожного з 3-х етапів впровадження автором було наведено зміст навчальних дисциплін (лекційні, практичні, семінарські заняття), позааудиторної діяльності (кіноклуб, фестиваль ідей, науково-дослідна робота студентів, екскурсії, науково-освітній центр з ІТ). Це дозволило довести можливість формування тактично-стратегічної компетентності протягом перших чотирьох семестрів навчання. Слушним є зроблений дисертантом висновок про те, що для досягнення бажаної ефективності, потрібно впровадити тактично-стратегічну компетентність як цінність фахової підготовки студентів, а також підтримувати такі компетентності співробітників, як емоційний інтелект, бачення нестандартного вирішення проблеми, адаптивність тощо.

Теоретичні положення та практичні надбання підкреслює детально розроблений і ретельно проведений дисертантом педагогічний експеримент. Представлені результати експерименту підтверджують, що завдяки впровадженню розробленої педагогічної системи формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти вдалося досягти значних успіхів. За допомогою критерію Фішера ϕ , було доведено, що

отримані результати є статистично значущі та достовірні.

Вагомою є здійснена апробація дослідження, адже основні положення і результати дисертаційної роботи відображено у матеріалах 9-и міжнародних та 5-х українських науково-практичних конференцій, що засвідчує обговорення результатів дослідження науковою спільнотою.

Позитивно оцінюючи наукову новизну, теоретичне і практичне значення дисертаційного дослідження Шаравари Володимира Володимировича, слід зазначити, що наукова робота не позбавлена окремих недоліків. Це обумовлює перелік таких зауважень і побажань:

1. Для більш чіткого розуміння суті тактично-стратегічної компетентності фахівців інформаційних технологій, у тексті дисертації варто було б глибше висвітлити та узагальнити особливості реалізації їхньої тактично-стратегічної діяльності.

2. Дисертація значно виграла б завдяки ширшому аналізу досвіду формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх ІТ-фахівців за кордоном.

3. У підрозділі 2.1 наведено основні методологічні підходи для формування тактично-стратегічної компетентності студентів. Вважаємо, що деякі із них (студентоцентризований, інформаційний та комунікативно-діяльнісний) доцільно було б розкрити детальніше.

4. На с. 163, 164 представлено різні моделі організації освітнього середовища в умовах дистанційного навчання (ротаційна, гнучка, самостійне змішування, віртуальне середовище). Ми вважаємо, що краще було б подати їх використання в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

5. У підрозділі 2.3 наведено результати експериментальної роботи. Потребує уточнення, які саме форми та методи навчання виявилися найбільш ефективними в контексті формування тактично-стратегічної компетентності студентів.

Однак висловлені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальне позитивне враження щодо дисертаційної роботи.

Отже, Дисертаційна робота В.В. Шаравари на тему «**Формування тактично-стратегічної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в умовах освітнього середовища закладу вищої освіти**» за актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019 р.); Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор Шаравара Володимир Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

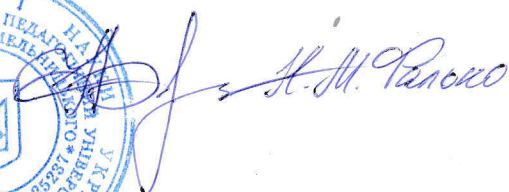
Офіційний опонент:

**доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького**

К. П. Осадча

Підпис Осадчої К.П. засвідчую,
ректор Мелітопольського педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 17:33:47 07.10.2023

Назва файлу з підписом: відгук_OsadchaKP.pdf
Розмір файлу з підписом: 5.3 МБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: відгук_OsadchaKP.pdf
Розмір файлу без підпису: 5.3 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ОСАДЧА КАТЕРИНА ПЕТРІВНА

П.І.Б.: ОСАДЧА КАТЕРИНА ПЕТРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2848109141

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:33:45
07.10.2023

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000D1402501B25F7804

Алгоритм підпису: ДСТУ-4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис PDF-файла (PAdES)

Формат підпису: З позначкою часу від ЕП (PAdES-B-T)

Сертифікат: Кваліфікований